

Walteri Siirala

LT, anesthesiologian ja teho­hoidon erikoislääkäri, osastonylilääkäri
Tyks Hengitystukiyksikkö ja Turun yliopisto

Maria Silvon­iemi

LT, keuhkosairauksien erikoislääkäri, palliativisen lääketieteen erityis­pätevyys
Tyks Palliativinen keskus ja Turun yliopisto

Jussi P. Posti

LT, dosentti, neurokirurgian erikoislääkäri, osastonylilääkäri, palvelualuejohtaja
Tyks Neurokeskus, Neurokirurgian palvelualue ja Neurokuntoutuksen palvelualue ja Turun yliopisto

Eliisa Löytty­niemi

tilastotieteilijä, biostatistiikka
Turun yliopisto

Manu Jokela

LT, dosentti, neurologian erikoislääkäri, ylilääkäri
Tyks Neurokeskus ja Turun yliopisto

Outi Ak­rén

LT, professori, palliativisen lääketieteen erityis­pätevyys, ylilääkäri
Tyks Palliativinen keskus ja Turun yliopisto

Artikkeli on julkaistu kokonaisuudessaan verkossa 13.8.2024 www.laakarilehti.fi/e39755

Viittaus:

Suom Lääkäril 2024;79:e39755

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Taustatekijät vaikuttavat ALS-potilaiden saattohoitoon ja kuolinpaikkaan

Lähtökohdat Amyotrofinen lateraaliskleroosi (ALS) on harvinainen liikehermosairaus, johon ei ole parantavaa hoitoa. Keskimääräinen elinaika diagnoosista on noin 2–4 vuotta. Tutkimme, missä potilaiden saattohoito toteutui ja millä taustatekijöillä oli yhteys kuolinpaikkaan.

Menetelmät Selvitimme vuosina 2002–2022 ALS:iin menehtyneiden kuolinpaikkaa, parisuhdestatusta, sukupuolta, ikää, kaksoispaineventilaatiohoidon ja ravitsemusletkun käyttöä sekä sitä, oliko näillä yhteyttä kuolinpaikkaan tutkimusjakson aikana.

Tulokset Vuosina 2002–2022 ALS:iin sairastui 299 potilasta, joista 260 menehtyi. 20 % potilaista menehtyi kotona, 28 % terveyskeskusosastolla, 15 % sairaalassa, 13 % saattohoitoyksikössä ja 21 % palvelutalossa. Kotona menehtyneistä 76 % ja sairaalassa menehtyneistä 69 % oli parisuhteessa, kun taas palvelutalossa menehtyneistä 74 % oli yksin asuvia ja valtaosa naisia.

Päätelmät Suurin osa ALS:iin sairastuneista menehtyi muualla kuin kotona. Parisuhdestatuksella, sukupuolella ja iällä saattoi olla yhteys kuolinpaikkaan. Taustatekijöihin on hyvä kiinnittää huomiota saattohoitoa suunniteltaessa. Löydös on tärkeä varmentaa laajemmalla kansallisella aineistolla.

ALS-potilaat jaoteltuina parisuhdestatuksen, sukupuolen ja iän mukaan kuolinpaikoittain

Kuolinpaikka ja menehtyneiden määrä (n = 260)	Menehtyessään parisuhteessa eläneiden määrä ja osuus (n = 142)	Menehtyessään yksin asuneiden määrä ja osuus (n = 118)	Miesten määrä ja osuus (n = 111)	Naisten määrä ja osuus (n = 149)	Potilaiden keski-ikä ja vaihteluväli (vuotta)	p
Koti (n = 52)	39 (76 %)	12 (24 %)*	25 (48 %)	27 (52 %)	67 (49–92)	
Terveyskeskus (n = 73)	41 (56 %)	31 (43 %)*	34 (47 %)	39 (53 %)	70 (44–93)	
Sairaala (n = 40)	27 (69 %)	12 (31 %)*	22 (55 %)	18 (45 %)	65 (44–82)	
Palvelutalo (n = 54)	14 (25 %)	40 (74 %)	13 (24 %)	41 (76 %)	72 (38–93)	< 0,01
Saattohoitoyksikkö (n = 34)	17 (50 %)	17 (50 %)	12 (35 %)	22 (65 %)	69 (51–84)	
Muu (n = 7)	4 (57 %)	3 (42 %)	5 (71 %)	2 (28 %)	71 (55–88)	

* Tieto puuttuu yhdeltä potilaalta.